№ 91 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՅԻՍԻ 4

1904

ԵՐԵՍՈՒՆԵՐԿՈՒԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ

ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ ՄԱՅԻՍԻ 4 № 91

ՄՇԱԿ

Տարեկան գինը 10 րուբլի. կէս տարվանը 6 րուբ. Առանձին համարները 5 կոպէկ. Թիֆլիսում գրվում են խմբագրատան մէջ.
Մեր հասցէն. Тифлисъ, Редакція „Мшакъ". Pour Tiflis, Rédaction „Mschak". Տէլէֆօն № 253.

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ (բացի կիրակի և տօն օրերից). Ցայտարարութիւնը ընդունվում է ամեն լեզուով. Ցայտարարութիւնների համար վճարում են իւրաքանչիւր տողատեղին 10 կոպէկ. Տէլէֆօն № 253.

ՀԻՄՆԱԴԻՐ ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

«ՄՇԱԿ» ԼՐԱԳԻՐԸ

Մայիսի 1-ից մինչև տարվա վերջը կարժենայ ՏԵԹ րուբլի:

Դիմել Тифлисъ, редакція «Мшакъ».

Այն անձինք, որոնք վճարել են մինչև մայիսի 1-ը և ցանկանում են շարունակել լրագիր ստանալը, թող հոգ տանեն փոխադրելու ժամանակին այդ մասին խմբագրութեանը, որպէս զի լրագրի առաքումը չընդհատվի:

Այսուհետև բաժանորդագրութիւն չէ ընդունվում:

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Աւերումների դէմ—ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Ներսէս Շահլամեան. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պատերազմի շուրջը. Արտաքին լուրեր.—ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ:

ԱՒԵՐՈՒՄՆԵՐԻ ԴԷՄ

Մեր ստացած բազմաթիւ տեղեկութիւնները ցոյց են տալիս, որ Արաքսի աւազանի ներքին հոսանքում ընդարձակ տարածութեան վրա մեծ քանակութեամբ աւերումներ է կատարում մեր երկրի հին թշնամիներից մէկը՝ մորեխը: Օրդուբաթի շրջանը, Արևիը և շրջակայ տեղերը սարսափի մէջ են մորեխի սպառնալիքներից:

Տեղական վարչութեան կարգադրութեամբ գիւղական ժողովուրդը պարտաւոր է, ցոյց տուած եղանակով, մաքառել մորեխի դէմ և իւրաքանչիւր տնից աշխատաւորների մի որոշ թիւ կանոնաւոր կերպով դուրս է գալիս հանդերը և մարգերը՝ կոտորելու մորեխի բազմութիւնը: Անկասկած, երբ մորեխի դէմ մաքառում սկսված է նրա զարգացման սկզբնական շըրջանում, կարելի է նրան ոչնչացնել փոքր ի շատէ աջողութեամբ, որովհետև մորեխը դեռ անշարժ է, իսկ յետոյ, երբ նա բաւականաչափ մեծացել է և սկսել է արագ շարժումներ կատարել, այն ժամանակ շատ դժուար է, եթէ չասենք, որ անկարելի է կանգնեցնել մորեխի արշաւանքը և առաջն առնել այն մեծ աւերումների, որոնք անցեալում շատ անգամ զրկել են մեր գիւղացուն նրա տարվայ բերքից և ապահովութիւնից:

Բայց կայ մի հանգամանք, որ մասամբ ապարդիւն է դարձնում վարչութեան և մեր ազգաբնակութեան ջանքերը, եթէ նոյն իսկ մորեխի դէմ մաքառումը սկըսված է վաղօրօք և կազմակերպված է բաւարար կերպով. այդ հանգամանքը Արաքսի միւս ափի վրա տիրող վարչական դրութիւնն է: Բանն այն է, որ Արաքսի պարսկական ափում չէ գործադրվում այն մաքառողական գործը, որ մենք կազմակերպել ենք այս գաւառում: Մինչդեռ մենք այստեղ ոչնչացնում և թուլացնում ենք մորեխը իր զարգացման առաջին շըրջանում, նոյնը չէ կատարվում Պարսկաստանում: Ուստի մորեխը այնտեղ սկսում է մեծանալ, թևաւորվել և եթէ յարմարութիւններ ունի, անցնում է մեր սահմանը և սկսում աւերել սեր գիւղերը: Դա մի հանգամանք է, որի վրա պէտք է մեր հարևան պետութիւնը առանձին ուշք դարձնէ և կազմակերպէ մորեխի դէմ մաքառման գործը մեզ հետ միասին, որպէս զի այդ մաքառումը խափէս տայ դրական հետևանք թէ սեր երկրի և թէ Պարսկաստանի մերձակայ գիւղական ազգաբնակութեան համար: Դա անհրաժեշտ պայման է:

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՆԵՐՍԷՍ ՇԱՀԼԱՄԵԱՆ

Հեռագիրը, որ ստացանք Պետերբուրգից, գուժեց մեր յայտնի հայ երգիչ Ներսէս Շահլամեանի մահը:

Մեր ընթերցողներին յայտնի է, որ վերջին երկու տարիները Շահլամեանը տառապում էր ջղային ծանր հիւանդութիւնով, որ դարձրել էր նրան անընդունակ կեանքի համար: Նրա հիւանդութիւնը զգայական և մասամբ շարժիչ ջղերի թմրութիւնն էր, որը ընթանում էր դէպի կատարեալ քայքայում: Տկարութիւնը այնպիսի ճնշիչ բնաւորութիւն էր ստացել, որ այլ ևս անկարելի էր յուսալ հիւանդի առողջութեան վերականգնուրման մասին: Հիւանդը սկզբում խնամվում էր Գանձակում, ապա տեղափոխվեց Պետերբուրգ, որտեղ ապաստան գտաւ «Ввѣхъ Скорбящихъ» հիւանդանոցում: Երբեմնապէս հիւանդը կարծես սթափվում էր, յիշում էր հեռաւոր հանգամանքներ և ճանաչում էր օտարներին, բայց շատ կարճատև կերպով և նորից կորցնում գիտակցութիւնը, չը ճանաչելով մօտիկ ծանօթներին և մոռանալով իր արտասանած խօսքերը: Հիւանդի խնամատարութեան համար գործ դրվեցին թէ Պետերբուրգի եկեղեցական խորհրդի յատկացրած, թէ Պետերբուրգի տեղական հասարակութեան և թէ զանազան տեղերից հասցրած օժանդակութիւնները:

Ներսէս Շահլամեանի իբրև երգչի հռչակը յայտնի է մեր ընթերցողներին: Նրա ձայնը հազուագիւտ ուժեղ և ախորժելի ձայներիցն էր, որ նախ հանդէս եկաւ մայր երկրում հայկական երգեցողութեան մէջ, ապա եւրօպական բարդ և դժուար երաժշտական գործերի մէջ: Շահլամեանի երգած մի երկու երգ նոտագրված են և հրատարակված, ինչպէս օրինակ, «Ջայն տուր ով ծովակ» երգը:

Շահլամեանը հանգուցեալ Քր. Կարա-Մուրզայի կազմած առաջին համերգներում առաջնակարգ դեր էր կատարում և ոչ միայն աչքի էր ընկնում իր սօլօ երգերով, այլ և օգնում էր խմբերում: Երկար տարիներ նա ղեկավարում էր Պետերբուրգի եկեղեցու քառաձայն խումբը, որը և ստացաւ նրա շնորհով հաստատ կազմակերպութիւն:

Շահլամեանի ծանր հիւանդութիւնը խլել էր նրան մեզնից աւելի վաղ, քան տեղի ունեցաւ նրա ֆիզիքական մահը: Բժիշկները միաբերան վկայում էին, որ ամեն բան կորած է և նրա շարունակվող կեանքը միայն մի խաբուսիկ երևոյթ է, մի պատրանք ապրողների համար:

Այժմ մահը վերջացրեց և կեանքի այն աղօտ նշոյլները, որ ունէր հանգուցեալ երգիչը, ապրելով առանց գիտակցութեան, ապրելով առանց այն ձայնի, որով նա շատ ախորժելի րոպէներ և ժամեր է պարգևել մեր հասարակութեան:

Մենք այստեղ կարևոր ենք համարում արձանագրել, որ հանգուցեալը ժամանակ առ ժամանակ գրում էր թղթակցութիւններ «Մըշակի» էջերում զանազան երևոյթների և մասնաւորապէս երաժշտութեան մասին:

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Աչքի առաջ ունենալով, որ մեր ընթերցողները տեղեկութիւն չունեն Լաօդունեան թերակղզու և Պորտ-Արտուրի շրջանի աշխարհագրական դիրքերի մասին, մենք հինգշաբթի օրվայ համարում կը զետեղենք այդ տեղերի քարտէզը մեծացրած չափով:

—

Պետերբուրգից մեզ հեռագրում են մայիսի 2-ից. «Այսօր վախճանվեց արտիստ Ներսէս Շահլամեան: Ստորագրված է—«ուսանողներ»:

—

Բագուի հայոց Մարդասիրական ընկերութեան վարչութիւնը նահանգապետից ստացել է մի թուղթ, որով յայտնում է, թէ ինչպէս տեղեկացնում է կառավարչապետի գրասենեակը, Մարդասիրական ընկերութեան խնդիրը 1903 թւի մարտի 10-ին Կովկասի գլխաւոր վարչութեան կարգադրութիւնով փակված գրադարան-ընթերցարանի վերաբացման մասին, թողնված է անհետևանք, որովհետև գեներալ-ադիւտանտ իշխան Գօլիցինը գտաւ, որ ներքին գործերի մինիստրի 1899 թւի յուլիսի 6-ին հաստատած կանօնադրութեամբ ընկերութեան գործունէութեան մէջ չէ մտնում գրադարան-ընթերցարաններ բաց անելը և պահելը: Պ. Նահանգապետ իշխան Նակաշիձէն տեղեկացնելով այդ մասին, առաջարկում է ընկերութեան վարչութեանը հաղորդել ընդհանուր ժողովին այդ բանը և նրան թողնել գրադարան-ընթերցարանի հետ ի՞նչ անելու հարցը:

—

Չորեքշաբթի, մայիսի 5-ին, երեկոյեան ժամը 8-ին Կովկասեան զինուորական շրջանի շտաբի շէնքի մէջ՝ զինուորական խորհրդի դահլիճում տեղի է ունենալու ռուսական աշխարհագրական Կայսերական ընկերութեան կովկասեան բաժնի նիստը, հետևեալ ծրագրով. 1) Կ. Ֆ. Գանի զեկուցումը Մեծ-Լիախվէի և Քսանկայի ակունքներն արած ուղևորութեան մասին, 2) Կ. Ի. Պօղօզերսկու զեկուցումը—«Ջերնօմօրեան նահանգում» (Թուապսէի և Սօչիի շրջաններում): Նիստը հրապարակական է: Հասարակութեան համար մուտքը ձրի է:

—

Հալաբարում, Արաքսեանի թատրօնում, սիրողները, մասնակցութեամբ դերասանուհի Ջաբէլի և դերասան Խարազեանի, մայիսի 2-ին ներկայացրին «Արևելեան ատամնաբոյժ» կատակերգութիւնը, «Պատժված» կօմեդիան և «Մուկուչի հարսանիքը» վօդեվիլը. Ներկայացումը ամբողջ ժամով ուշ սկսվեց, որը հանդիսականների արդար տրտունջը յարուցեց: Ուշ սկսվելով, ուշ էլ վերջանում է, մի հանգամանք, որը կարող է ազդել և եկամուտի վրա: Ներկայացումը աջող անցաւ: Իրանց շնորհալի խաղով սիրողներից աչքի էին ընկնում պ. Սանթուրճեան, Մարիկեան և Խուդանեան: Թատրօնը գրեթէ լիքն էր:

—

Շուշուց գրում են „Нов. Об." լրագրին, որ այնտեղի բէալական դպրոցի ուսուցիչ Րօժդեստվենսկու վրա՝ ապրիլի 28-ին մանկավարժական ժողովից տուն վերադառնալու ժամանակ, իր բնակարանի մօտերքը յարձակվել են մի խումբ անյայտ մարդիկ և փայտերով սաստիկ ծեծել խեղճին: Պարոնն արձակել է ատրճանակ մի քանի անգամ, բայց ոչ մի «գօրօդօվօյ» չէ երևացել, որ օգնէ ձերբակալելու փախչող չարագործներին:

—

„Б. Изв." լրագրի ասելով, Վլադիկաւկազի շրջակայքում կողոպտումները և աւազակութիւնները վերջին ժամանակներս շատ մեծ չափեր են ստացել: Օր չէ անցնում, որ խաղաղ ազգաբնակութեան վրա չը յարձակվեն աւազակների զինված խմբեր: Յարձակումները համարեա միշտ վերջանում են կամ սպանութիւններով կամ վէրքեր տալով նրան-սրան: Թէև աւազակների ետևից ուղարկվում են կօզակներ, միլիցիականներ, բայց մինչև օրս դեռ նրանցից ոչ մէկը չէ ձերբակալված: Աւազակները երբեմն հագնում են զինուորական զգեստ և դրանով շփոթութեան մէջ գցում հետապնդողներին:

—

Մայրաքաղաքի բոլոր լրագիրները հաղորդում են ներքին գործերի մինիստրի հետևեալ կարգադրութիւնը: Ցենզուրական և մամուլի կանօնադրութեան 144-դ յօդուածի հիման վրա՝ ներքին գործերի մինիստրը որոշեց. աչքի առաջ ունենալով «Восходъ» լրագրի վնասակար ուղղութիւնը, որ արտայայտվում է այդ հրատարակութեան մէջ այս տարի երևցած յօդուածներում—«Մեր ապօրինութեան բնոյշումը».—№ 9 և «Անելք»—№ 14, Կիշինևից և Օդեսսայից տպած թղթակցութիւններում—№ 5 և № 11-ում, և ֆէլիետօններում, որ կրում էին «Գծից դուրս» № 6 և «Յիշողութիւններից» № 9՝ վերնագրերը—աչքի առաջ ունենալով այդ բոլոր յօդուածները, լրագրին ի դիմաց իր խմբագիր-հրատարակիչ երդուեալ հաւատարմատար Սիտկինի յայտնել երրորդ նախազգուշացում, 5 ամսով դադարեցնելով «Восходъ» լրագրի հրատարակութիւնը:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՊԱՏԵՐԱԶՄԻ ՇՈՒՐՋԸ

Անյայտ կորած եապօնացիներ: Տօկիօից հեռագրում են «Daily Télégraph» լրագրին, որ եապօնական կառավարութիւնը դիմել է Միսցեալ-Նահանգներին խնդրելով տեղեկութիւններ հաւաքել այն 40 եապօնական ծովագնացների մասին, որոնք անյայտ կորել են Պորտ-Արտուրի նաւահանգիստը փակելու համար արված վերջին փորձի ժամանակ, որովհետև ենթադրում են, որ նրանց մի մասը գերի է բռնված և փրկված: (Т. Аг.)

—«Standard» լրագրին հաղորդում են, որ եապօնացիների վարձած բրիտանական շոգենաւը վերադարձաւ Սախալինից Խակօդատէ, բերելով 364 եապօնացիներ, որոնք ձմերել էին Սախալինում: Վերադարձած եապօնացիները յայտնեցին, որ ռուս իշխանութիւնները նրանց հետ լաւ էին վարվում:

Երկիւղներ Նիւ-Ջուանի մասին: «Standard» լրագիրը յայտնելով, որ հնարաւոր է Նիւ-Ջուանում հակա-եւրօպական անկարգութիւնների ծագումը, ասում է, թէ ռուսները խոստացել են թողնել Նիւ-Ջուանում մի զօրախումբ, բաւական ուժեղ, որ կարողանայ սպասված անկարգութիւնների առաջն առնել: Հարկը սոխպած ժամանակ ռուսները պէտք է վարվեն միայն պատերազմական ժամանակի պահանջների համաձայն: Մենք, կցում է լրագիրը, ամենևին չենք կասկածում ռուսների դիտաւորութեան անկեղծութեան մասին, բայց կարող ենք ենթադրել, որ հանգամանքները անհրաժեշտ կը դարձնեն նաւահանգիստը բոլորովին մաքրելը: Խռովութիւնների սպառնացող վտանգը իր վրա է դարձրել նաև Վաշինգտօնի կառավարութեան ուշադրութիւնը, որը պատրաստվել է հարկաւոր միջոցներ ձեռք առնել պաշտպանելու ամերիկական շահերը այդ քաղաքում ապստամբված տեղական ժողովրդի դէմ: (Т. Аг.)

Եապօնացիների դիտաւորութիւնը: Լօնդօնից հեռագրում են, որ Սէուլից եկած տեղեկութիւնների համաձայն, Դագուշանում ափ իջած եապօնացիները գնում են այնպիսի ուղղութեամբ, որ միանան Բիցզիվօում ափ իջած զօրքերի հետ: Լեաօդունեան թերակղզում ափ իջած եապօնական զօրքերի ընդհանուր թիւը հասնում է 25,000-ի: Պէկինից, Շանխայից և Տեանցզինից եկած լուրերը շատ յուզիչ են. երկիւղ են կրում, որ եապօնացիների երևումը Լեաօեանի հովտում կը ծառայէ իբրև ազդանշան Չինաստանի միջամտութեան պատերազմի մէջ: (Бирж. Вѣд.)

Եապօնիան եւ Մակեդօնիան: Բեռլինից հեռագրում են, թէ մամուլի մէջ մտած այն լուրը, թէ եապօնացիները մտել են բանակցութեան մէջ մակեդօնական յեղափոխական կօմիտէների հետ և առաջարկել են 4 միլիօն րուբլի ընդհանուր ապստամբութիւն առաջ բերելու նպատակով, վստահութեամբ է ընդունվել անգլիական քաղաքական շրջաններում: «Standard» լրագիրը գրում է. «Այդ լուրը հաւանական է թւում: Ունենալով 4 միլիօն, կօմիտէտը կարող էր ապստամբութիւն առաջ բերել ամբողջ Մակեդօնիայում և Ռուսաստանի ուշադրութիւնը հեռացրված կը լինէր Արևելեան Ասիայից: Եթէ, ինչպէս հաղորդում են, մակեդօնացիները մերժել են առաջարկութիւնը, այդ, երևի, նրա համար, որ եապօնական կառավարութիւնը պահանջած կը լինի

Նրանցից երաշխաւորութիւն և հաւատացած չի լինի խօսքի հիման վրա այնպիսի մարդկանց, որոնք յափշտակեցին միս Ստօունին մեծ փրկանք ստանալու յոյսով: Ցամենայն դէպս, նկատում է լրագիրը, Ռուսաստանը, ինչ էլ պատահի, չէ կարող բոլոր իր ուշադրութիւնը ընծայել Հեռաւոր-Արևելքին: Նա պէտք է արթուն կերպով հսկէ Բալկանեան գործերի վրա, որոնք ամեն րոպէ կարող են աւելի լուրջ նշանակութիւն ստանալ, քան արևելեան-ասիական գործերը: Միջամտութիւնը կարող է անխուսափելի դառնալ: Մի և նոյն է, կը ծագէ ապստամբութիւն Մակեդոնիայում, թէ Բոլղարիայում, կամ բեմից կիջնեն Ֆրանց-Յովսէփ կայսրը և կամ սուլթան Աբդուլ-Համիդը, որոնք երկուսն էլ հասել են զառամեալ հասակին: (Бирж. Вѣд.)

Կլիմայական պայմանները պատերազմի բեմի վրա: Երկու ամսվայ ընթացքում, մարտի կէսից մինչև մայիսի կէսը, հարաւային Մանջուրիայում լինում է հաճելի և առողջ եղանակ, մանաւանդ ապրիլին, երբ բարեխառնութեան աստիճանը 6^0 լինելով, բնութիւնը շատ արագարար սկսում է կենդանանալ: Մայիսին արդէն տաքերն սկսում են և տաքութեան աստիճանը երբեմն հասնում է 21^0 ստուերի մէջ: Ապա սկսվում է անձրևների շրջանը և տաքութիւնը հետզհետէ աճում է, հասնելով 26^0 Րէօմիւրի, ստուերում: Այդ ժամանակ, ականատեսների բազմաթիւ վկայութեան համաձայն, մարդ զգում է կարծէք տաք շոգու վաննայի ազդեցութիւնը: Շնչառութիւնը դժուարանում է, մարթային քրտնողութիւնը կանգ է առնում, կաթուածների դէպքերը բազմանում են, զարգանում է սաստիկ խոնաւութիւն, որից արագարար փտում են ուտելիքները, իրերի մեծ մասը բորբոսնում է: Այդ ժամանակ լինում է և ջրերի առատութիւնը և առանց այն էլ վատ ճանապարհները անանցանելի են դառնում և կազմվում են բազմաթիւ ճահիճներ: Կվանտունեան թերակղզու կլիման, աւելի կակուղ լինելով ընդհանրապէս, քան Մանջուրիայինը, տալիս է բարեխառնութեան աւելի միջին աստիճան գարնանային և ամառնային ամիսներում: (Рус. Инв.):

Պօրտ-Արթուրի ռմբակոծման մասին: Եապօնացիները մտադիր են սկսել Պօրտ-Արթուրի պաշարումը ռմբակոծմամբ և պէտք է գործ դնեն ամենածանր թնդանօթներ. ռմբակոծութիւնից յետոյ նրանք մտադիր են գրոհ տալ բերդի վրա նրա ամենաշատ խոցելի կողմից: Իրանց կռւի վերջնական կէտը եապօնացիները համարում են Խարբինը: (Т. А.):

Գեներալ Կուրոկիի կարգադրութիւնը: Տօկիօից հեռագրում են «Times»-ին, որ գեներալ Կուրօկին հրատարակել է ընդհանուր հրաման եապօնական զօրքերին, յիշեցնելով թէ եապօնացիները կռւում են ոչ թէ չինացիների, այլ ռուսների դէմ: Չինական ժողովուրդը, որ արդէն կրել է պատերազմական ժամանակի ծանրութիւնները ռուսաց զօրքի ներկայութեան պատճառով, սահմված է կրել նաև նոր ծանրութիւններ եապօնական զօրքերի նոյն տեղերից [illegible] պատճառով: Ժողովրդի վիճակը շատ ծանր է, այդ պատճառով և եապօնացիները պէտք է շատ զգոյշ վարվեն. Նրանք պէտք է յիշեն, որ կռւում են մի երկրի վրա, որը պատկանում է իրանց բարեկամներին: Գեներալ Կուրոկին յոյս է տածում, որ եապօնական զօրքը [illegible] (Т. А.):

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—Կ. Պօլսից ստացված պաշտօնական տեղեկութիւնների համաձայն, Սասունում [illegible] տեղի ունեցաւ կատաղի կռիւ զօրքերի և հայ ապստամբների միջև, որոնք [illegible] մօտ 2000 հոգի: [illegible] «Times» լրագրի [illegible] 20 գիւղեր [illegible] (Кавказъ)

—Կ. Պօլսի հայոց պատրիարքը [illegible] Բ. Դրան, [illegible] Սասունում [illegible] միջոցները, որոնք [illegible] Բ. Դրան և [illegible]

—Մեզ հաղորդում են Բաշտից, որ Պարսկաստանի նախկին մեծ-վէզիր Միրզա-Ալի-խան, կոչված Էմիր-Խօյին, այս օրերս վախճանվել է [illegible] շրջակայքում, իր սեփական գիւղում: Նրա [illegible] Էմիր-Խօյին [illegible] Շահի [illegible]

—Բալկանեան հարցի առթիւ [illegible] Անգլիական [illegible] «Պէլ-Մէլ-Գազեթ» [illegible] Բոլղարիայում, Սերբիայում [illegible] Մակեդոնիայում [illegible] ռեֆորմներ [illegible] չէ որ չը փոխվի մարդկային բնութիւնը կամ չը գտնվեն գործողութեան նոր, աւելի կատարեալ մէթօդներ, այդ տեսակ դժուարութիւնները, միջազգային հարցերի լուծման ժամանակ, պէտք է համարել անյաղթելի: Արևելեան հարցը ունի իր մէջ մի ուրիշ դժուարութիւն ևս. բարենորոգութիւնները անհրաժեշտ են որչափ Թիւրքիայի օգտի համար, նոյնչափ և նրա քրիստոնեայ ժողովրդի օգտի համար: Սակայն կոյր անշարժութիւնը թոյլ չէ տալիս հասկանալ այդ պարզ բանը և մեծ ջանքեր են պէտք ստիպելու Բ. Դրան մտցնել այդ րէֆորմները»:

«ՄՇԱԿԻ» ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐԸ

ՌՈՒՍԱՑ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆԻՑ

1 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Բարձրագոյն ուկազ կառավարիչ Սենատին. «Ցիշանելով 2-դ կարգի պաշտօնաթող կապիտան կոմս Սէրգէյ Ստրոգանովի ամենահպատակօրէն միջնորդութեան, որը ցանկութիւն յայտնեց ըստ կարողութեան զոհաբերութիւն անել նաւատորմը զօրեղացնելու համար, ձեռք բերելով պատերազմական նպատակներին պէտքական կրէյսէր կամ մի ուրիշ նաւ, Ամենաողորմածաբար հրամայում ենք թոյլ տալ կոմս Սերգէյ Ստրոգանովին կոմս Ստրոգանովների ցեղի կալուածքի պետական բանկում պահվող անձեռնմխելի դրամագլխից, որ հիմնված է ի Տէր հանգուցեալ Կայսր Աղէքսանդր I-ի ուկազով, տրված 1817 թւի օգոստոսի 11-ին Կառավարչական Սենատին, յատկացնել վերոյիշեալ առարկային մինչև մէկ միլիօն հինգ հարիւր հազար ռուբլի: Կառավարիչ Սենատը այդ բանը իրագործելու համար թող անէ պատշաճաւոր կարգադրութիւնը»: Իսկականի վրա Նորին Մեծութեան Սեփական ձեռքով ստորագրված է «ՆԻԿՕԼԱՅ»: Ցարսկօի-Սելօում, 1904 թւի ապրիլի 28-ին:—Բարօն Ունգէրն-Շտէրնբէրգ Ֆրէյգէր Ֆօն-Պիրկէլ նշանակված է Բաթումի շրջանի զինւորական նահանգապետի օգնական:

ՏՕԿԻՕ, 30 ապրիլի: («Րէյտ. գործ.»): Ռմբակոծութիւնների միջոցին, որոնք տեղի ունէին 3-դ էսկադրայի հրամանատար ծովապետ Կօտաօկիի երէկվան գործողութիւնների ժամանակ Կէրր և Գլուբօկայա ծովածոցերում Տալիէնվանի մօտ, կործանվեց եապօնական № 48 ականանաւը: Ծովապետ Կօտաօկի ժամանեց Կէրր ծովածոցը առաւօտեան և սուրհեց նաւեր՝ հրամայելով ռմբակոծութիւն սկսել: Այն ժամանակ, երբ ականանաւերի նաւատորմը սկսեց որսալ ականներ նաւահանգստում, ականային կրէյսէր «Միակօ» երևան հանեց հետևակ զօրքի մի վաշտ և հեծելազօրքի մի զօրաբաժին: Ծովածոցի քննութիւնը աւարտված էր երեք ժամին կէսօրից յետոյ: Շարժվող ականներ որսալու համար ուղարկված երկու ականանաւերը երևան հանեցին Կէրր ծովածոցի արևմտեան ափի վրա հեռագրական գիծ, որը գնում էր Թերակղզու երկարութեամբ. լէյտենանտ Խօլտա ափ իջաւ նաւային թնդանօթների պաշտպանութեան տակ և քանդեց հեռագրական գիծը: Էսկադրան մօտեցաւ պաշտպանված ափին: Կրէյսէր «Միակօ» հետազօտութեան համար ուղարկվեց Գլուբօկայա ծովածոցը և երևան հանեց ռուսական պահակախումբ. 10 վաշտերից բաղկացած ռուսները պաշտպանութեան տակ հեռացան լեռները: № 48 և № 49 ականանաւերը երևան հանեցին ական. օդը թռցնելու զանազան փորձերը չաջողվեցին և յանկարծ տեղի ունեցաւ պայթիւն, որը № 48 ականանաւը երկու կէս արեց: Նաւը ջրասոյզ եղաւ 7 րոպէից յետոյ: Էսկադրայի մակոյկները վերցրին վիրաւորվածներին: Գտնված են էլի ականներ և պայթեցրված են:

ԻՐԿՈՒՏՍԿ: Մայիսի 1-ին գիշերը ժամանեց Խաղաղ ովկիանոսի նաւատորմի հրամանատար փոխ-ծովապետ Սկրիդլօվ և գիշերեց վագոնում: Ծովապետը 11 ժամին ուղևորվում է Բայկալ կայարանը, ուր նրան սպասում է սառուց կոտրող նաւ դեռ ևս սառցապատ լճով անցնելու համար:

ԲԼԱԳՕՎԷՇՉԷՆՍԿ: Գեներալ-նահանգապետի հրատարակած պարտաւորիչ որոշումով արգելված են համախմբումներ և հասարակական կարգը ու հանգստութիւնը խանգարող գործողութիւններ:

ՇԱՆԳՀԱՅ: («Րէյտ. գործ.»): 431 գերի ռուսներ գալիս են Միկօկօ կղզին:—Եապօնացիների մեծ ոյժեր գրաւեցին Այօն՝ Մօտիէօլինեան լեռնանցքի ետևը անցնելու համար:

ԲՈՒԴԱՊԷՇՏ: («Վօլֆի գործ.»): Զինւորական վարչութիւնը պահանջում է պատուիրակութիւններից 90 միլիօն կռօնի կրէդիտ նոր թնդանօթների և սպառազինման զանազան պատկանելիքների համար: Միաժամանակ ծովային վարչութիւնը պահանջում է 75,000,000 կռօնից աւելի կրէդիտ՝ ծովային կարիքների համար:

ԲԵՐԼԻՆ: Տօկիօից հաղորդում են, որ 3-դ եապօնական զօրքի մօբիլիզացիան աւարտված է մի քանի օր առաջ: Այդ զօրքը դրված է գեներալ Նօզուի հրամանատարութեան տակ: Այդ զօրքը սկսեցին նաւեր նստեցնել ներքին եապօնական ծովի մի քանի նաւահանգիստներում: Զօրաբաժինները գնացին դէպի պատերազմական բեմը:—Լօնդօնից ստացված տեղեկութիւնների համեմատ, տիբէտցիների ձեռքով գերի առնված անգլիական կապիտանի ծառաները մահացրվեցին մեծ դաժանութեամբ. կամաց կամաց կտոր կտոր են արված: Տիբէտցիներն այժմ եւրոպական լաւագոյն զէնքն ունեն և ռմբակոծում են անգլիական բանակը 7 թնդանօթներով: Գիշեր ցերեկ նրանք ամրութիւններ են կառուցանում. Շիխայցէից և Լխասսայից անդադար օգնական զօրքեր են գալիս:—Գերմանական մամուլը կատարելապէս անկողմնապահութեամբ է վերաբերվում պատերազմին: Մամուլը մեծ մասամբ բաւականանում է հաղորդելով անցքերը, չը պահելով ոչ Ռուսաստանի, ոչ էլ Եապօնիայի կողմը: Դժգոհութեամբ է ընդգծվում այն փաստը, որ երգիծաբանական թերթերը բացառութիւն են կազմում. մի քանի լրագիրներ թախանձանքով համոզում են մեծ յարգանքով վերաբերվել Ռուսաստանին. կիսապաշտօնական շատ օրգաններում երևում են այդպիսի կոչեր, ուղղված գերմանական երգիծաբանական մամուլին, որի ընթացքի առիթով պետական կանցլերը րէյխստագում խորին ցաւակցութիւն յայտնեց: Գերմանական մամուլի մէջ յաճախ մատնացոյց է անվում, որ տեղեկութիւնների լաւագոյն աղբիւրները ռուսական կատարելապէս ճշգրիտ զեկուցումներն են:

ՆԻՒ-ԶԺՈՒԱՆ: (Րէյտ. գործ.): «Աւազակները կողոպտում են Ինկօուի շրջականերում: Մի քանի հարուստ տեղացիներ են նրանք բռնել և պատանդ են պահում:—Եապօնական բանակի մի մասը գնում է դէպի Սիւեան հիւսիս-արևմտեան ուղղութեամբ:—Եապօնացիների թիւը ճիշդ չէ որոշված: Ռուսաց զօրաբաժինը Նիւ-Զժուանի շրջականերում բաղկացած է երկու գնդերից: Ռուսները, յետ նահանջելով, հրդեհում են երկաթուղու կայարանները և ուտեստի պաշարները: Տեղական չինացիները վախում են, որ եթէ ռուսները բոլորովին հեռանան, իրանց սեփականութիւնները քարուքանդ կանվեն: Չինական ապրանքների պահեստները ամենամեծն են Մանջուրիայում և գնահատվում են 50 միլիօն ոսկի տաէլ: Իւանշիկայի խորհրդական գնդապետ Մունաէ վերադարձաւ Պեկին:

ՊԱՐԻԶ: «Մատէն», «Րէպիւբլիկ» և «Ֆիգարօ» լրագիրները արտայայտում են խորին բաւականութիւն այն առիթով, որ Ռուսաստանը հաւանութիւն է տուել Խեդիվի հրամանագրին և նկատում են, որ այդ վարմունքը բարեկամութեան մի նոր ապացոյց է Ֆրանսիայի վերաբերմամբ և քաղաքավարութեան մի գործ է Անգլիայի վերաբերմամբ: Նրա հետևանքները կարող են լինել ամենաերջանիկը Ռուսաստանի շահերի և ընդհանուր խաղաղութեան համար:

ՍԱՄԱՐԿԱՆԴ: Ժողովրդի մեծ բազմութեան, զօրքերի և իշխանութեան ներկայացուցիչների մասնակցութեամբ տեղի ունեցաւ այն արձանի բացումը, որ դրված է Զուպանուտա բարձրութիւնների վրա ի յիշատակ այն փառաւոր ճակատամարտի, որ մղեցին ռուսաց զօրքերը բուխարական բանակի դէմ 1868 թւի մայիսի 1-ին:

ԱԴԷՆ: (Րէյտէր): Ադէնը յայտարարված է ժանտախտի կողմից անբարեյաջող:

ՊԱՐԻԶ: Հաղորդում են Հռոմից, որ ֆրանսիական դեսպանը յանձնեց պետական քարտուղարին մի յիշատակագիր, որի մէջ անվավեր է համարվում պապի բողոքը Լուբէի ճանապարհորդութեան դէմ:

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ: Գեներալ Խարկևիչի հեռագիրը գլխաւոր շտաբին 1904 թ. ապրիլի 30-ից. «Ապրիլի 29-ին եապօնական զօրաբաժինը, բաղկացած մօտ հազար հետևակ զինւորներից և հեծելազօրքի երկու էսկադրոնից, մօտեցաւ Պուլանդեան կայարանին, ուր եապօնացիները աննշան փսս հասցրին երկաթուղու գծին: Դալնիից եկած գնացքը, որի մէջ էին ծառայողների ընտանիքները, պարտաւորված եղան յետ վերադառնալ: Երեկոյեան դէմ եապօնացիները հեռացան: Վաֆանդեան կայարանը ապրիլի 30-ի կէս գիշերին փակվեց: Գիշերը Պուլանդեանը լուսաւորվում էր Ադամսի ծովախորշում կանգնած եապօնական նաւերի ցոլացուցիչներով: Ապրիլի 30-ին եապօնական զօրաբաժինները երևան են հանվել Պուլանդեանի շրջակայքում Էրդօխուլին լեռնանցքի վրա Մանիւխէ գետի հովտում, Սիւեանից 12 վերստ դէպի արևելք, Սախմացզիի և լեռնանցքի մէջ, Ֆինխուանչէնի գլխաւոր ճանապարհի վրա:—Չինական հրոսակները սկսեցին յարձակվել մեր թռչուն պօստի պահակների վրա: Եանտայ կայարանի մօտ երևաց խունխուզների մեծ հրոսակախումբ»:—Գեներալ-մայօր Ֆլուգի հեռագիրը զինւորական մինիստրին 1904 թ. ապրիլի 30-ից. «Եապօնացիները դատարկեցին Կուանդեանսեանը: Սիւեանի վրա Դաեանխէի երկարութեամբ արշաւում է թշնամու զօրասիւնը, մօտ մի դիվիզիա: Տեղեկութիւններ կան, թէ Դագուշանից դէպի հիւսիս նոյնպէս փոխադրված են նշանաւոր քանակութեամբ զօրքեր: Ապրիլի 28-ին եապօնական զօրասիւնը դուրս եկաւ Ֆինխուանչէնից դէպի Լեաօեան. մեր հեծելազօրքը հրացանաձգութիւն ունեցաւ թշնամու առաջապահ մասերի հետ Սելիւչեան գիւղի մօտ և այդ ժամանակ վիրաւորվեց 2-դ չիտինեան գնդի հարիւրապետ Վալ և սպանվեցին երկու կօզակներ: Կօրէացիները իրանք են քանդում հեռագիրը Կենդշէնի և Սենչժինի մէջ»:—Գեներալ-մայօր Ֆլուգի հեռագիրը զինւորական մինիստրին 1904 թւի մայիսի 1-ից. «Ապրիլի 29-ին եապօնական մի զօրաբաժին, մօտ մի բատալիօն հետևակ և երկու էսկադրօն, գրաւեց Պուլանդեանը, բայց երեկոյեան մօտ հեռացաւ կայարանից: Դալնիից եկող գնացքը հարկադրված եղաւ յետ գնալ: Երկաթուղիական հաղորդակցութիւնը դադարեց: Ապրիլի 30-ին եապօնական զօրաբաժինները նորից նկատվեցին Պուլանդեան կայարանի շրջականերում: Պուլանդեանից հինգ վերստի վրա, դէպի հարաւ, երկաթուղին պայթեցրել են եապօնացիները:—Եապօնական պահակները ապրիլի 29-ին նկատվել են Սիւեանից դէպի արևելք 12 վերստի վրա, Սախմաձիի և գլխաւոր ճանապարհի մէջ: Լեռնանցքում չինացիները սկսեցին յարձակվել մեր թռչուն պօստի պահակների վրա: Դապաձիանցզէի մէջ, Կուանչէնզիից 40 վերստ դէպի հարաւ-արևմուտք, ինչպէս տեղեկացել են սահմանապահ զինւորները և միսիօնարները, պատրաստվում է չինացիների ապստամբութիւն, ուղղված ռուսների և քրիստոնեաների դէմ»:

ՊԵԱՏԻԳՕՐՍԿ: Բուժական սէզօնը Պեատիգօրսկի ջրերում բացված է:

ԵԱԼՏԱ: Ալուպկայի մօտ, թանձր մշուշի պատճառով, ծովափին բոլորովին մօտ, ծանծաղուտի մէջ թաղվեց թիւրքական «Անգօրա» շոգենաւը՝ Մեկկայից Բուխարա վերադարձող 380 ուխտաւորներով:

ԿԱՄԻՇԼՕՎ: Զինւորական վարչութիւնը վարձեց մի քանի մասնաւոր շոգենաւեր Տիւմենից Սիբիրի արևմտեան գետերով մարդկանց և ձիաների ուտեստ փոխադրելու համար դէպի Սիբիրի երկաթուղու կայարանները՝ գործող բանակի համար:

ՇԱՆԳՀԱՅՑԳՈՒԱՆ: («Րէյտ. գործ.»): Ֆինխուանչէնից առաջ շարժվող եապօնացիները գրաւեցին Սիւեանը:

ՆԻՒ-ԶԺՈՒԱՆ («Րէյտ. գործ.»): Եապօնացիները շարունակում են Բիցզիվօում զօրք ափ հանել: Երկաթուղային յարաբերութիւնը Նուբից կտրված է:

ՍԷՈՒԼ («Րէյտ. գործ.»)։ Մշտապէս լուրեր են գալիս հիւսիսային Կորէայում ռուս զօրքեր գտնվելու մասին։

ՎԻԷՆՆԱ։ Ծովային վարչութիւնը պահանջում է հետեւեալ տարվայ հաշւից 34 միլիօն կռօն ականանաւերի մի փոքրիկ նաւատորմ շինելու և 10 միլիօն՝ ստորջրեայ մակոյկների համար։ Զինուորական մինիստրը պահանջում է 50 միլիօն արտիլերիայի համար նոր թնդանօթներ ձեռք բերելու համար։

ԲԵՐԼԻՆ։ Շանգհայից հաղորդում են Լօնդօնի վրայով, որ ռուսական պօստային շոգենաւերի օֆիցէրները, որ երկու ամիս շարունակ բռնված էին Սասէբոում և այժմ բաց են թողնված, պատմում են, որ եապօնական պատերազմական նաւերը կրել են աւելի լուրջ փասներ, քան հաղորդել էր ծովապետ Տօգօն։

ՍՕՖԻԱ։ Իշխանը մինիստր-նախագահի հետ միասին մեկնեց Նիշ սերբիական թագաւորի հետ տեսակցելու համար։

ԲԵԼԳՐԱԴ։ Թագաւորը՝ բօլգարական զինուորական գործակալի հետ միասին՝ մեկնեց Նիշ։

Կ. ՊՕԼԻՍ։ Բ. Դուռը յանձնեց Լօնդօնի և Պարիզի կաբինէտներին մի նոր յուշագիր, որ վերաբերում է անգլօ-ֆրանսիական համաձայնութեան և Եգիպտոսի մասին անում է մի քանի նոր առարկութիւններ։

ՄՈՒԿԴԷՆ։ «Մանրազնին կերպով կատարված քննութեան համաձայն, Պօրտ-Արտուրից եկող գնացքը Կարմիր Խաչի դրօշակը բարձրացրեց Ցզինչժօուից դուրս գալու ժամանակ։ Գնացքի մէջ՝ բացի հիւանդներից՝ ուրիշ ոչ մի զինուորական չը կար և հրացան արձակող չէ եղել։ Եապօնացիները կամայական կերպով կրակ բաց արին և դադարեցրին կրակը, երբ գնացքը դուրս եկաւ նրանց կրակի շրջանից։ Գեներալ-մայօր Ֆլուգ»։

ԿՐՕՆՇՏԱԴՏ։ Կրթական ականային նաւախմբի նաւերը գնացին Տրանզունդ։

ԼՕՆԴՕՆ։ (Րէյտ. գործ.)։ Գեներալ Կուրօկին զեկուցանում է, որ զօրամասերից մէկը գրաւեց Կուանդանսեանը։

ԲԵՐԼԻՆ։ (Յատուկ)։ Նագասակիից հեռագրում են, որ «Կինշիումարու» փոխադրող նաւը ռուսներից ընկղմվելու համար պատասխանատու ծովապետ Եամամօտա և Տէրէգուշին անձամբ կանչվելու են միկադօի մօտ բացատրելու, թէ ինչո՞ւ նաւը գնում էր առանց պահապան ուղեկից նաւերի։ Երկու ծովապետները կը ստանան խիստ յանդիմանութիւններ։—Շանգհայից հաղորդում են, որ եապօնական մի զօրամաս գրաւեց Այխօնուն՝ Ֆինխուանչէնից 70 վերստ հեռու, որպէս զի հիւսիսային կողմից անցկենան Մաոէնլինեան լեռնանցքի եռեր։—Լօնդօնից եկած լուրերի համաձայն, Խամ-խինի շրջակայքում, հիւսիս-արեւելեան Կորէայում, երեւացին 2000 կօզակներ։—Սէուլից գնացին եապօնական ժանդարմներ, որպէս զի ցրեն աւազակախմբերը, որոնք յարձակվում են Սէուլից դէպի Ֆուզան շինվող երկաթուղու վրա։

ՄԻՆՍԿ։ Կոմս Շուվալօվի կեղծ մուրհակների խաբեբայութեան գործի առիթով նահանգական դատարանը դատապարտեց կիեվցի մակլէր Բէրէնզօնին բոլոր առանձին իրաւունքներից զրկվելուն և 3 տարի 6 ամիս ժամանակով ուղղիչ բերդարգելութեան։ Մեղադրված Սավիցկին և Ժուկօվը արդարացրվեցին։

ՄՕՍԿՎԱ։ Սլաւօնասէր Խօմեակօվի ծննդեան հարիւրամեակի առիթով սլաւօնական ընկերութիւնը հոգեհանգիստ կատարեց։ Նախագահ Չերեպ-Սպիրիդօնօվիչը պարզեց Խօմեակօվի նշանակութիւնը, ինչպէս սլաւօնական միութեան և համաեղբայրական խաղաղութեան մարգարէի և մարտնչողի։ Եթէ նրա մարգարէութիւնը մասամբ արդէն իրագործվեց՝ Ռուսաց Կայսրի խօսքով՝ Հաագայի կօնֆէրէնցիայի հաստատվելով, ուրեմն՝ պէտք է իրականանայ և միւսն էլ։ Դրա համար պէտք է բոլոր ուժով աշխատել ստեղծել սլաւօնների մի հզօր դաշնակցութիւն։ Այն ժամանակ Ռուսաստանը՝ սլաւօնութեան հետ միասին՝ 1812 թւականի արշաւանքի հարիւրամեակի ժամանակ 200 միլիօն մարդ կունենայ։

ՄՕՍԿՎԱ։ Դանիլեան մենաստանում՝ հանգուցեալ Խօմեակօվի գերեզմանի վրա հոգեհանգիստ կատարվեց, որին ներկայ էին քաղաքի ներկայացուցիչները, ռուսական բանահիւսութեան սիրող ընկերութեան և սլաւօնական ընկերութեան անդամները և հանգուցեալի ազգականները։

ԲԵՐԼԻՆ։ (Յատուկ)։ Լրագիրների տեղեկութիւնների համեմատ, իտալական արքայական զոյգը կայցելէ գերմանական կայսրին ու կայսրուհուն ներկայ ամառը՝ Պոտսդամում։ Այցելութեան ժամանակը դեռ ճիշդ որոշված չէ։ Վիլհելմ կայսրը իր վերջին այցելութեան ժամանակ Իտալիայում անձամբ հրաւիրեց թագաւորին, որն իսկոյն համաձայնութիւն յայտնեց։

ՊԱՐԻԶ։ Լրագիրների մեծ մասը յօդուածներ է նուիրում մինիստրների խորհրդի երէկվայ վճռին՝ գնդապետ Մարշանին պաշտօնից արձակելու առիթով։ Նացիօնալիստ լրագիրները առանձնապէս խիստ յարձակում են գործում մինիստր-նախագահի վրա։

ՍՕՖԻԱ։ (Դիմադրական)։ Փախստականները Մակեդօնիայից սկսում են փոքր խմբերով վերադառնալ. Ադրիանօպօլի վիլայէթի փախստականները, որոնք աւելի շատ են, դանդաղում են, որովհետև վստահ չեն, թէ արդեօք կը գտնե՞ն նրանք բաւականաչափ կենսական մթերքներ և բնակարան՝ նորից դաշտերի մշակութիւն և ցանքսեր սկսելու համար։ Կառավարութեան հրամանով ջանքեր են գործ դնվում փախստականներին համոզելու համար հայրենիք վերադառնալ. նրանց զգուշացնում են, որ պայմանաժամն անցնում է, որ նրանց մերժման դէպքում, բօլգարական գանձարանը նրանց կարող չի լինի պահել և որ, վերջապէս, շատ կարելի է թիւրք իշխանութիւնները չեն թոյլ տայ նրանց այլ եւս հայրենիք վերադառնալ։

2 մայիսի

ՄՈՒԿԴԷՆ։ Ունեցած տեղեկութիւնների համեմատ, Պուլանդեան, Վաֆանդեան, Վաֆանգօու և Վանդզելին կայարանները փակված են։ Եապօնացիները պայթեցրին Պուլանդեանից հինգ վերստ դէպի հարաւ գտնվող ճանապարհը։—Աղամսի ծովածոցում ապրիլի լոյս 30-ի գիշերը նկատված են թշնամու նաւեր. Սիւանից 12 վերստ հեռաւորութեամբ երեւան են հանված եապօնական խուզարկու խմբեր։—Սահմանապահ պահակախմբի տեղեկութիւնների համեմատ, Եանտայի մօտ երեւան է հանված խունխուզների մեծ աւազակախումբ։

ԻՐԿՈՒՏՍԿ։ Մայիսի 1-ին հաղորդակցութեան ճանապարհների մինիստր իշխան Խիլկօվ Մանջուրիայից վերադարձաւ Բայկալ կայարանը։

ՆԻՇ։ Թագաւորը և բօլգարական իշխանը կայարանից ուղեւորվեցին պրէֆէկտուրա և խօսակցեցին քառորդ ժամ. ապա կայացաւ նախաճաշ։ Թագաւորը առաջարկեց Բօլգարիայի բարգաւաճման և իշխանական տան կենացները։ Իշխան Ֆէրդինանդը շնորհակալութիւն յայտնեց և խմեց թագաւորի և սերբիական ժողովրդի բարօրութեան կենացը։—Հինգերորդ ժամին բօլգարական իշխանը ճանապարհ ընկաւ Վիէննա։ Իշխանը շնորհեց թագաւորին Ալէքսանդրի շքանշանի առաջին աստիճանի նշանները։ Նիշում եղած տեսակցութեան ժամանակ քաղաքական համաձայնութիւններ տեղի չունեցան։

ՎԱՇԻՆԳՏՕՆ։ Կէնգէր հեռագրում է, որ չինական կառավարութիւնը նորից շեշտեց չէզոքութիւն պահպանելու իր վճիռը և համոզմունք յայտնեց, որ կատարելապէս հնարաւոր է իրագործել խկապէս այդ վճիռը։

ԲԵԼԳՐԱԴ։ Թագաւորը շնորհեց չեռնօգօրեան իշխանին Կարա-Գէօրգիի շքանշանը առաջին աստիճանի։

ՇԱՆԳՀԱՅ։ («Վօլֆի գործ.»)։ Կետ որսող ռուսական «Գէօրգի» նաւի կապիտան Սիմէնկօվ և նրա կինը սպանված են շանգհայեան նաւահանգստում չինական կօմանդայի ձեռքով։ Չարագործները փախան։

ՆԻՇ։ Թագաւորը ժամանեց կէսօրին։ Տեղի ունեցաւ սրտագին տեսակցութիւն բօլգարական իշխանի հետ։

ԲԵԼԳՐԱԴ։ Բելգրադում հնարաւոր են կարծում պատերազմական պայմանագրի կապելը Բօլգարիայի հետ և զանազան խորհրդածութիւններ են անում յօգուտ այդպիսի համաձայնութեան։

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Ներքին գործերի մինիստրը որոշեց արգելել «Петербургскія Вѣдомости» լրագրի հատով վաճառումը։

ՏՕԿԻՕ։ («Րէյտ. գործ.»)։ 450 ռուս գերիներ, որոնց թւում և 16 օֆիցէրներ, եկան Մացուեամա և գոհունակութիւն են յայտնում իրանց հետ լաւ վարվելու առիթով։

ՆԱԳԱՍԱԿԻ։ («Րէյտ. գործ.»)։ «Կօլօմբօմարու» շոգենաւը անցաւ դէպի Մօջի 452 ռուս գերիներով, որոնք գերի էին ընկել Կիւլէնչէնում. նրանցից 291 հոգի գնում են Մացուեամա։

ՍՕՖԻԱ։ (Դիմադրական շրջաններից)։ Բօլգարական իշխանը մինիստր-նախագահի և ներքին գործերի մինիստրի, նոյնպէս և սկուպշտինայի նախագահի ուղեկցութեամբ Նիշում տեսակցութիւն ունէր սերբիական թագաւորի հետ, որին ուղեկցում էին մինիստր-նախագահը, արտաքին գործերի և ներքին գործերի մինիստրները։ Տեսակցութիւնից յետոյ թագաւորը հանդիսաւոր նախաճաշ տուեց։ Հաւատացնում են, որ Նիշում կը ստորագրվեն մի քանի համաձայնութիւններ Բօլգարիայի և Սերբիայի հետ տնտեսական և մաքսային հարցերի վերաբերմամբ, նոյնպէս և պայմանագիր փոխադարձ տուրքի և պաշտպանողական դաշնակցութեան մասին։ Բօլգարական մամուլը բաւական սառն է վերաբերվում տեսակցութեանը. ընդհակառակը, սերբիական լրագիրները ջերմ լեզուով են խօսում տեսակցութեան մասին, մատնացոյց անելով, որ բօլգարական իշխանը առաջինն է այցելութիւն տալիս Սերբիային։

ԿԱՄԻՇԼՕՎ։ Պէրմի երկաթուղու վրա մինչև այժմ չը կայ դէպի սերբիական երկաթուղու կայարանները տանող մանուոր բեռների ընդունելութիւն։ Բացառիկ դէպքերում այդպիսի բեռներ ընդունվում են միայն գլխաւոր շտաբի թոյլտուութեամբ։

ԲՈՒԴԱՊԵՇՏ։ Բացվեց պատգամաւորների նստաշրջանը։

3 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Գեներալ-ադիւտանտ Ալէքսէեվի ամենահպատակօրէն հեռագիրը մայիսի 1-ից. «Ամենահպատակօրէն զեկուցանում եմ Ձեր Կայսերական Մեծութեան կօնտր-ծովապետ Վիտգէֆտից ստացված տեղեկութիւնները գործերի դրութեան մասին Պօրտ-Արտուրում ապրիլի 23-ից մինչև 29-ը։ Այդ տեղեկութիւնները բերել է յատուկ սուրհանդակը Դաշինչաօ կայարանից, թշնամու ձեռքով հաղորդակցութեան միջոցների երկրորդ ընդհատման նախընթաց օրը։ Ապրիլի 22-ին Պօրտ-Արտուրի առջև երեւցած թշնամու նաւատորմը, որ բաղկացած էր զրահակիրներից, կրէյսէրներից և ականանաւերից, շարունակում է պաշարել նաւահանգիստը, ակտիվ գործողութիւններ չը սկսելով նրա դէմ։ «Ցէսարեվիչ» և «Րէտվիզան» զրահակիրները կարկատելու աշխատանքները կատարվում են նախկին եռանդով մեծ աջողութեամբ։ Նաւակայանը և ելքերը դէպի ծովը քննելու համար շարունակվող աշխատանքները կատարելու ժամանակ, այն տեղում, ուր «Պօբէդա» զրահակիրը փասուածքներ ստացաւ ականներից, գտնված է թշնամու փակող ականը, որը պայթեց՝ զարնվելով նաւակամուրջին։—Գեներալ Սախարօվի հեռագիրը գլխաւոր շտաբին մայիսի 1-ից. «Ֆինխուանչէնից դէպի Լեաօեան տանող ճանապարհով ապրիլի 29-ին թշնամու զօրքի առաջին մասերը շարժվեցին մինչև Տուինպու, մօտ 40 վերստ Ֆինխուանչէնից։ Մեր երկու հարիւրեակ կօզակները յետ քաշվեցին դէպի Կանցաուդեանձի գիւղը, Տուինպուից 3 վերստ աւելի հիւսիս։ Եապօնական մի զօրաբաժին երեք բատալիօնից, 10 լեռնային թնդանօթներից և 2 էսկադրօնից բաղկացած, որ Սէլիւչժանից շարժվում էր դէպի Մօդունլինեան լեռնանցքը, ապրիլի 28-ին գտնվում էր Տաֆանգօուի հովտում, Լեաօեան տանող գլխաւոր ճանապարհից մօտ 12 վերստ դէպի արեւմուտք, իսկ դրանից յետոյ դէպի լեռնանցքը նրա հետեւեալ շարժման մասին տեղեկութիւններ չեն ստացվել, որից ըստ երեւութին՝ կարելի է եզրակացնել, որ այդ զօրաբաժինը Տաֆանգօուից թեքվել է արեւմուտք՝ դէպի Խայչէն։ Ապրիլի 30-ին եապօնական առաջընթաց զօրամասը սկսեց Տուինպուից քաշվել դէպի հարաւ, հալածվելով կօզակներից։ Մեր առաջընթաց հարիւրեակը՝ եապօնական վերջապահ զօրքի հետ կէս ժամ հրացանաձգութիւնից յետոյ, ժամանակին նկատելով եապօնացիների լարած թակարդը, յետ քաշվեց. նրա խուզարկուները պարզել են, որ Տուինպուից 3 վերստ հարաւ՝ Լինդեապուդզէին և Էրրտաուֆանին մօտեցաւ եապօնական մի զօրաբաժին՝ կազմված մօտ 2 գունդ հետեւակից 8 թնդանօթներով և 3 էսկադրօնով։ Շարժական պօստի գծի վրա, Լանշանգուանի և Սայմաձի միջև, խունխուզների հետ պատահած ընդհարման մէջ սպանվել են 3 կօզակ և 3 ձի, վիրաւորված է մէկ կօզակ և 4 կօզակ անյայտացել են։ Լանշանգուանի և Սայմաձիի միջև եղած շրջանը խունխուզներից մաքրելու համար միջոցներ են ձեռնարկված։ Թշնամու խուզարկու խմբերը երեւացին Մօդուլինեան լեռնանցքից 25 վերստ դէպի հարաւ արեւելք։ Սիւեանից դէպի Մօդուլինեան լեռնանցքը ճանապարհը հանգիստ է։ Դէպի Զինտաիձի ուղարկված Տօնկիխի խուզարկու խումբը չը գտաւ այնտեղ թշնամու նշանաւոր ոյժ։—Չինական աղբիւրների համաձայն, Դագուշանը և Զինտաիձին գրաւել են 500 մարդուց կազմված ոչ-խոշոր զօրախմբեր, իսկ աւելի նշանաւոր ուժեր հաւաքված են Սիտուինչիձէի մօտը, Դագուշանից 16 վերստ դէպի հիւսիս-արեւմուտք։ Սիւեանից յետ գալիս խուզարկու խումբն ընդհարում ունեցաւ եապօնական մի խուզարկու խմբի հետ, որի ժամանակ մի կօզակ թեթև վիրաւորվեց և մէկ եապօնական դրագուն սպանվեց։ Սիլիչժախէպուձէի կողմից նոր տեղեկութիւններ չեն ստացվել։ Ապրիլի 3-ին, եապօնական մի զօրաբաժին, 1000 հոգուց բաղկացած, Պուլանդեան կայարանից 9 վերստ աւելի հիւսիս շարժվեց, 300 հոգուց կազմված մի ուրիշ հետեւակ զօրաբաժին կէս էսկադրօնով միասին, Վաֆանդեան կայարանի յետևն անցկացաւ։ Սահմանապահ զօրքերի մասերը դանդաղաբար քաշվում են դէպի հիւսիս, ուշացնելով թշնամուն։ Ապրիլի 30-ին, խունխուզների մի խումբ 300 հոգուց բաղկացած՝ յարձակում գործեց Եանտայ հանքերի վրա և յետ քշվեց սահմանապահ 22-դ հարիւրեակի և մի վաշտ հետեւակների ձեռքով։ 30 մարդ կորցնելով՝ խունխուզները դիմեցին դէպի Լեաօեան և մայիսի 1-ի լուսաբացին նրանց դէմ ուղարկվեցին կամաւորների խմբեր։ Լուր կայ, որ խունխուզների մի մեծ խումբ է երեւացել Լեաօեանից 16 վերստաչափ դէպի արեւմուտք»։

ԿՕՎՆՕ։ Հօֆմայստէր Վատացիի կնոջ հիմնած գթութեան քոյրերի կուրսերն այսօր փակվեցին։ Կուրսերը շարունակվեցին 10 շաբաթ յայտնի բժիշկների ղեկավարութեամբ։ Քննութիւն բռնեցին և աւարտեցին տեղական բարձր շրջանից 50 կին-ունկնդիրներ։

ՍԵՎԱՍՏՕՊՕԼ։ Ծովի վրա մառախուղ է, Սեվաստօպօլում որոտ է։—«Տասներկու Առաքեալ» և «Մերկուրիայի Յիշատակը» զրահակիրները սկսեցին նաւարկութիւնը։

3 մայիսի

ՊԵՏԵՐԲՈՒՐԳ։ Թագաւոր Կայսրը Թագաժառանգ Մեծ Իշխան Միխայիլ Ալէքսանդրովիչի հետ մայիսի 2-ին բարեհաճեց գնալ Ցարսկօե-Սելօից այն զօրամասերի գտնվելու տեղը, որոնք ուղեւորվում են Հեռաւոր Արեւելք։

ՄՕՍԿՎԱ։ Անապաստան մանուկների մասին հոգացող ընկերութիւնը կազմակերպում է աշակերտական բնակարաններ, որոնց մէջ կը բնակվեն արհեստանոցների անտէր աշակերտները և աշակերտուհիները փորձված մարդկանց հսկողութեան տակ։

ՄՈՒԿԴԷՆ։ Եղած տեղեկութիւնների համեմատ, եապօնական նշանաւոր ոյժեր հաւաքվում են հիւսիս-արեւմտեան շրջանում։ Ֆինխուան-Չէնի կողմից Լեաօեանի վրա արշաւանքը անվստահ է կատարվում։ Հիմք կայ ենթադրելու, որ եապօնական զօրքի գլխաւոր ոյժերը ուղղում են իրանց քայլերը դէպի Խայչէն։

ԿԱԻՋՕՈՒ։ Ապրիլի 30-ին 300 մարդուց բաղկացած խունխուզների աւազակախումբը յարձակվեց Եանտայեան հանքերի վրա, բայց յետ մղվեց կորուստով։—Խունխուզների աւազակախումբն երեւաց նոյնպէս Լեաօեանից դէպի արեւմուտք։

ՊԱՆԳՖՑԶԷ։ («Րէյտ. գործ.»)։ Տիբէտցիները շարունակում են գնդակահարել անգլիական բանակը։ Ամբողջ երկիրը յուզման վիճակի մէջ է գտնվում բանակի առաջ։ Լամաները պտտում են երկրի մէջ և սրբազան պատերազմ են քարոզում։ Բանակի ետեւում գտնված տեղը կատարելապէս բաց է։ Անգլիացիները ձեռք են առնում զգուշութեան բոլոր միջոցներ։

ՉՏՖՈՒ («Րէյտ. գործ.»)։ Ծովապետ Ստէրլինգ ամէրիկական «Նիւ-Օրլէան» կրէյսէրով ժամանեց Շանխայից։ Ծովապետը յայտնեց, որ իրան յայտնի չեն գալու հրամանի պատճառը և նաւի ապագայում անելիքը։ Կրէյսէրի Չիֆու գալը ներկայացնում է կարեւորութիւն այն կարգադրութեան պատճառով, որ ամէրիկական նաւերը չը պէտք է բարձրանան Շանխայից դէպի հիւսիս։ Հնարաւոր է, որ Միացեալ-Նահանգները դիտաւորութիւն ունեն պնդելու Նիւ-Չժուանի չէզոքութեան վրա, երբ քաղաքից կը հեռանան ռուսները։ Ամէրիկական կրէյսէրը, իր լայնութեան պատճառով, չէ կարող մտնել Լեախէ։

ՆԻՒ-ՉԺՈՒԱՆ։ («Րէյտ. գործ.»)։ Գիշերը քաղաքից երկու կիլօմէտր հեռաւորութեան վրա աւազակները յարձակվեցին չինացիների վրա։

ՇԱՆԽԱՅ։ («Րէյտ. գործ»)։ Ռուսները նահանջում են դէպի Գօուբանձի. որ ճանապարհի հանգոյց է կազմում Սիմինտինի երկա-

Թուղային գծի և հեռանում են Նիւչվեատուն կայարանից։ Եապօնացիների շրջաշարժումը Մօտիէլէնի լեռնանցքի մօտ շարունակվում է։ Ռուսները լուրջ պատրաստութիւններ են տեսնում Պօրտ-Արտուրը ցամաքի կողմից պաշտպանելու։ Շինում են ահագին խրամատներ, որոնց վրա շարվում են բամբուկի ցանկապատներ։ Թնդանօթները գարձրած են դէպի հիւսիս՝ ցամաքի կողմից յարձակման դէմ։ Ամեն օր տեղի ունենում են ընդհարումներ ռուսների և եապօնական զօրաբաժինների մէջ։ Կորուստները աննշան են։ Անգլիական զինուորական նաւերը երէկ դուրս եկան Հօնկօնգից, դիմելով դէպի Եանցիցեան։

ՏԵԱՆՁԻՆ։ («Բէյտ. գործ.»)։ Այժմ դատարկում են Գօուբանցի և Սիմինտին։ 300 չինացիներ պաշտպանում են այդ կէտերը։ 500 ռուսներ մնում են Դալեանպուում, Գօուբանցվից դէպի արևելք։ 200 հոգի գտնվում են Դալեանպուի և Տեանցժուանտայի միջև։ 600 հեծելազօրք և 400 հետևակ զետեղված են հիւսիսում Դալեան գետի հովտում։

ՏՕԿԻՕ։ («Բէյտ. գործ.»)։ Եապօնացիները մօտենում են Պօրտ-Արտուրին։ Նրանք տերեցին Դաեանխէ գետին Սիւեանից դէպի հարաւ։ Պաշարման ժամանակ գործ պէտք է դրվեն լայնափող թնդանօթներ և նոր պայթուցիկ նիւթ։

ԱՐԽԱՆԳԵԼՍԿ։ Մայիսի 2-ին առաջին անգամ ծով դուրս եկաւ «Զիժօվ» շոգենաւը։ Եկաւ առաջին օտարազգի նաւը Նիւ-Կէսալից։ Պետերբուրգ ուղևորվեց Արխանգելի նահանգապետ Րիմսկի-Կօրսակօվ, որը ուրիշ պաշտօն է ստացել։ Ողջերթը սրտագին էր, հանդիսաւոր և սրտաշարժ։

Խմբագիր՝ ԱԼԷՔՍԱՆԴՐ ՔԱԼԱՆԹԱՐ
Հրատարակիչներ՝ ԹԱԳՈՒՀԻ ՏԻԳՐԱՆԵԱՆ
ԻՍԱՀԱԿ ՄԷԼԻՔ-ԱՂԱՄԱԼԵԱՆ

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

ԱՌԱՋԻՆ ՄԱՍՆԱՒՈՐ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՑ
Բ. ՆԱՒԱՍԱՐԴԵԱՆԻ
(Կուկիա, վօրօնցօվի արձանի հանդէպ)
Ամեն օր, բացի կիրակի օրերից։
ԱՌԱՒՕՏԵԱՆԸ
ՁԻԿՕՎԱՆԻ—9—10 ժ. աչքի, ներքին և նեարդային։
Մ. Գ. ԱԻԵՏԻՍԵԱՆՑ—10—11 ժ. մորթու, վեներական և վիրաբուժութիւն։
Զ. Ի. ԲԱԲԱՆԱՍԵԱՆՑ—11—12 ժ. մանկաբարձութեան կանանց և երեխայոց հ.
Գ. Ի. ԳՋԵԼԻԵՎ—12—1 ժ. ականջի, քթի և կոկորդի հ.
Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ա. Պ. ԿԱՐԱՊԵՏԵԱՆՑ—1—1½ ժ. ներքին և երեխայոց հ.
Ա. Գ. Սօլօզօվ ատամնաբոյժ. 9—11 ժ.
ԵՐԵԿՈՆԵՐԸ
Ն. Ն. ՌՈՍՏՈՄԲԷԿՈՎ—5—6 ժ. վիրաբուժ. մորթու և վեներական հ.
Գ. Ս. ԼԵՎԻ—6—7 ժ. նեարդային (էլեկտրաբուժութիւն), ներքին և վեներական հ.
ԿԻՆ-ԲԺԻՇԿ ՁԵՐԲԻՆԻՆԱ—7—7½ ժ. մանկաբարձութեան և կանանց հ.։
Գ. Ա. ԹԱՐԽԱՆԵԱՆՑ—7½—8 ժ.
Վճարը 50 կ. չքաւորները ձրի։ Համախորհրդի (կօնսիլիումի) և օպերացիայի համար առանձին։
Օ. Ա. ԱՌՎԱՆԻՑԿԻ—տանը. ծաղկահատ և բժշկական մարմնամարզ. դիմել 11—1 ժ.։
Հիւանդանոցում ընդունվում են և գիշերօթիկ հիւանդներ։
Հիւանդանոցի կառավարիչ՝ Բժ. Կ. Ի. ԳՋԵԼԻԵՎ

Լոյս տեսաւ
Արիստակէս եպիսկոպոս Սեդրակեանի
«ՀԱՅԱՍՏԱՆԵԱՅՑ ԵԿԵՂԵՑՈՒ ՊԱՏԿԵՐԱՑԱՐԳՈՒԹԻՒՆԸ»
անունով պատմական տեսութիւնը. Մասն 1-ին։ Ծախվում է «Կենտրոնական» և «Գուտտէնբէրգ» գրախանութներում և Ալ. Ստեփանեանցի մօտ, Զուբալօվի քարվանսարայում։
Գինն է 1 ր. 50 կոպէկ։
Իսկ ճանապարհածախսով 2 րուբլի։
(հ.) 4—4

Լոյս տեսաւ
ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆՈՒ
ԱՇԽԱՏՈՒԹԻՒՆՆԵՐԸ
Հատոր առաջին. 1865—1871.
Գինն է 1 րուբլի.
Առաջին հատորի մէջ զետեղված են այն խոշոր ու մանր յօդուածները, որոնք լոյս են տեսել մինչև «Մշակ» լրագրի հրատարակութիւնը։ Այդ յօդուածները վերաբերում են 1865—1871 թւականների շրջանին և տպված են եղել մասամբ «Մեղու Հայաստանի» լրագրում, իսկ մասամբ «Հայկական Աշխարհ» ամսագրում։
3—10 Դիմել «Գուտտէնբէրգ» գրախանութը։

Ս. Մ. Վիլեր
Դօլօվինսկիյ պրօսպէկտ, № 43, ցիրկի դիմաց։ Մայիսի 1-ից ընդունելութեան ժամերը փոխվում են. առաւօտեան ժամը 8-ից մինչև 2-ը և երեկոյեան 4—7 ժամը։ Ատամների բժշկութիւն, պլօմբ անել և արհեստական ատամներ դնել։ Ամեն մի յաճախորդի համար նշանակվում է որոշ ժամանակ։ (1, 4, 6, 8, 12) 2—5

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Տ. ԳԷՈՐԳ-ԲԷԳԵԱՆ
ԱՉՔԻ ՀԻՒԱՆԴՈՒԹԻՒՆՆԵՐ
Ընդունելութիւն ամեն օր.
Առաւօտեան ժամի 9-ից մինչև 12
Երեկոյեան » 5-ից մինչև 7
Վելիամինօվսկայա փ. № 16, տուն Եղիազարեանի։ 61—100

ԲԺԻՇԿ
Ա. ՄԽԻԹԱՐԵԱՆ
Ընդունում է մասնաւորապէս սիֆիլիս, մորթու և վեներական ախտ ունեցող հիւանդներին, ամեն օր առաւօտեան 12—2, երեկոյեան 5—6։ Վեծ Վանքի փողոց, տուն Կուզանօվի, Բախչիեվի դեղատան կից։

ՎԻԵՆՆԱ. ԲԺ. Պ. Մ. ԱՓՐԻԿԵԱՆ
Կազմում է խորհուրդներ տեղիս մասնագէտ-պրօֆէսօրների հետ Ռուսաստանից եկող հիւանդների համար։
հասցէն Wien, Spiegelgasse, 3, IVstock. 27—50

„ԼՈՅՍ"
օրացոյց ճանցէսի
յարգելի աշխատակիցներից խնդրում եմ շտապեն ուղարկել նիւթերը, որպէս զի հնարաւոր լինի ժամանակին խմբագրել ու տպագրութեան յանձնել 1905 թ. գիրքը։

Ցանկալի են տեղեկութիւններ բարեգործական ընկերութիւնների ու հիմնարկութիւնների մասին (թէ Ռուսաստանի և թէ արտասահմանեան)։ Բոլոր նիւթերն ու թղթակցութիւնները պէտք է ուղարկել իմ անմիջական հասցէով՝ Тифлисъ. Мадатовская 15. Е. Топчяну կամ Tiflis. Madatowskaia 15. E. Topschian.
5—5 Ե. Թոփչեան

Լոյս տեսաւ
Երդուեալ հաւատարմատար
Ս. Ս. ՄԷԼԻՔ-ԱԴԱՄԵԱՆՑԻ
«ПРАКТИЧЕСКОЕ РУКОВОДСТВО
для составленія бумагъ по дѣламъ Гражданскаго Судопроизводства въ Закавказскомъ Краѣ».
Գինն է 1 րուբլի։
Վաճառվում է Թիֆլիսում. Կենտրոնական, Խիդէկէլի և Գուտտէնբէրգ գրավաճառանոցներում։ Հեղինակին դիմողները՝ (прис. повѣр. С. С. Меликъ-Адамову. Тифлисъ, Межевая ул., д. № 40), 10 օրինակից աւելի պահանջող ստանում են 10% զեղչ և ճանապարհածախս չեն վճարում։ (ե. հ. շ.) 6—10

Լոյս տեսաւ
ՊԵՐՃ ՊՌՕՇԵԱՆՑԻ
ՀԱՑԻ ԽՆԴԻՐ
վէպը, երկրորդ տպագր., գինն է 1 ր. 50 կ.
Ճանապարհածախսով 1 ր. 70 կ.
ՍՕՍ ԵՒ ՎԱՐԴԻԹԵՐ
վէպը, երրորդ տպագր., գինն է 1 ր. 20 կ.
Ճանապարհածախսով 1 ր. 45 կ,
Տպագրվում են՝ Պռօշեանի «Շահէն» և Տ. Եժի «Լուսաղէմին».
Դիմել՝ Баку. Книжн. маг. С. Д. Арутюнова. (ա. օ) 7—25

Իմ աշխատութեամբ լոյս են տեսել հետևեալ
ԿՐՕՆԻ ԴԱՍԱԳՐՔԵՐԸ
Աշակերտաց համար

1. Դասատետր կրօնի	ա.	տարի	. —	25
2. » »	բ.	»	. —	20
3. » »	գ.	»	. —	30
4. Հին-ուխտ	դ.	»	. —	35
5. Նոր-ուխտ	ե.	»	. —	40
6. Գործք առաքելոց	զ.	»	. —	40

Ուսուցչաց համար

7. Ուղեցոյց կրօնի—հին-ուխտի (սպառ.)	— —
8. » » —նոր-ուխտի	. 2—50
9. Ուսումն քրիստոնէական կրօնի Դ. հ.	1—50
10. » » » ե. »	— 50

Ինձ դիմողները ստանում են 1) 6 տարիների համար 25%. 2, 3, 4, 5 տարիների համար 20%, իսկ 7, 8, 9, 10 տարիների համար 35% զեղչ։
Կարելի է դիմել—1) ինձ (коммерческое училище), 2) Центральная книжная торговля և 3) Книжный магазинъ «Гуттенбергъ».
Սահակ քահ. Սահակեանց
78—100

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Գէորգ Թադէոսեան
Այս ամառ ևս կընդունի հիւանդներ Կովկասեան հանքային ջրերում։ Հասցէն՝ Эссентуки, главн. Курсовая ул., домъ Квартовкиной.
(ե. հ. կ.) 2—10

ԲԺՇԿԱՊԵՏ
Դր. Տէր-Գրիգորեանց
ընդունում է հիւանդներին—ներքին (մասնաւորապէս կրծքի) և երեխայոց հիւանդութիւններ. 154. Միքայէլեան պրօսպէկտ, տէլէֆօն 825.
(շ. ե. հ. չ.) 31—105

ԹԻՖԼԻՍԻ ԺՈՂՈՎԱՐԱՆ
Երեքշաբթի, մայիսի 2-ին, կը տրվի վերջին հանրամատչելի ներկայացում
Սինեմատօգրաֆ Լիւմիէրի,
որ կատարելագործել են Պաթէ եղբայրները Պարիզում։ Ցոյց կը տրվեն նոր պատկերներ, որոնց մէջ աչքի են ընկնում հետևեալները.
ԵԱՊՕՆԻԱ
Երթևեկութիւն Տօկիօի փողոցում։ Եապօնական լոտեսի մահվան պատիժը Զինաստանում։ Հարուստ եապօնացիները թէյ խմելիս։ Զինուորական հանդէսները։ Պատերազմ մանուկների ննջարանում։ Դոնապանը սանդուղքի վրա և հրդեհ։ Կայսրուհու, նրա ավիտայի և Մեծ Իշխանների հանդիսաւոր ելքը Ձմերային պալատից Պետերբուրգում։ Թուղթ խաղացողի կեանքը, դրամա 8 գործողութեամբ։
ՀԵՏԱՔՐՔԻՐ ՆԱՄԱԿ
և շատ ուրիշ հետաքրքիր տեսարաններ։ Այդ երեկոյ ցոյց կը տրվեն 57,000-ից աւելի առանձին պատկերներ (լուսանկարներից), որոնք կը կազմեն հինգ մեծ բաժանմունքներ։ Տեղերի գները՝ 30 կոպէկից մինչև 1 րուբլի։ Սկիզբն է երեկոյեան 8½ ժամին։ Տոմսակները ծախվում են ժողովարանի շվէյցարի մօտ։ 1—1

LA REVUE
(Ancienne «Revue des Revues»)
LA PLUS REPANDUE ET LA PLUS IMPORTANTE PARMI LES CRANDES REVUES FRANÇAISES ET ETRANGÈRES
Nouvelle série agrandie, sur papier de luxe, articles inédits de premier ordre, collaborateurs les plus illustres, etc, etc., parait le 1er et le 15 de chaque mois.
Un an: 28 fr.—Six mois: 16 fr.—Trois mois: 9 fr. frais de poste compris.
Les nouveaux abonnés recevront gratuitement 3 magnifiques gravures choisies parmi les chefs d'œuvre du Musée du Louvre, sur papier de Chine.
SPÉCIMEN GRATUIT SUR DEMANDE
PARIS, 12 Avenue de l'Opéra.—Directeur: JEAN FINOT.
P.-S—PRIX REDUIT POUR LES MEMBRES DU CORPS ENSEIGNANT. 4 և 18

ՆԵՐԱՐԿՈՒՄՆ ՄԱՏԻԿՈՒ
(INJECTION AU MATICO)

Գրիմօ և ընկ. դեղագործների թոյլ է տրված Ռուսաստանում։ Այս հեղուկի մէջ շահագործված են պերուանեան Մատիկօ բոյսի յատկութիւնները, մի բոյս, որ զարմանալի կերպով բժշկում է հոնորէյը (սերմնաթափութիւն) և մի քանի տարվայ ընթացքում համաշխարհային հռչակ է ստացել։ Կարճ ժամանակում բուժում է ամենազօրեղ սերմնաթափութիւնները։
Պարիզ, 8 Rue Vivienne և գլխաւոր դեղատներում։
(2, 17) 3—19

Ս. Պետերբուրգի մեքենայական արդիւնագործութեան ընկերութեան
ԱՄՈՒՐ, ՃԱՇԱԿՈՎ և ԹԵԹԵՒ, ԿԱՆԱՆՑ, ՏՂԱՄԱՐԴԿԱՆՑ և ԵՐԵԽԱՆԵՐԻ
ԿՕՇԻԿՆԵՐ,
նոյնպէս և սկօրօխօդներ ու սանդալներ կարելի է ստանալ Թիֆլիսում և Անդրկովկասի միւս քաղաքներում ԱՄԵՆԱԼԱՒ վաճառատներում։
ФАБРИЧНОЕ КЛЕЙМО
С.ПЕТЕРБУРГЪ
Խնդրվում է ուշք դարձնել ֆաբրիկայի նշանի վրա։

„ԼԷՕՊՕԼԴ ՆԷՅՇԷԼԼԷՐ"
Առևտրական տան պահեստում կայ ընտրութեան համար մեծ քանակութեամբ ռուսական եւ արտասահմանեան արդիւնագործութեան
ԿԱՃՈՒԵՂԷՆ ԱՊՐԱՆՔՆԵՐ
Տէլէֆօն № 346. 5—100 Երևանեան հրապարակի վրա։

Дозволено Цензурою. Тифлисъ, 3-го мая 1904 г. Տպարան «ՀԵՐՄԷՍ» Типографія «ГЕРМЕСЪ» С. Назарянца, Мих. пр. № 8